

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum religionis obtentu sit pietatis officium prætermittendum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

In ea. de op
positis, non
remore a si-
ne. Et lib. 2.
Topic. cap. 3.

In Luc. cap.
9. & 12. in
titulo De spi-
rituali intel-
lectu eius
quod Dns di-
xit. to. 5.

Epistol. 1.
Ad Heliodo-
rum de lau-
de uirae soli-
tarie, non
paul a prin-
tom. 1.

D. 1033

Homil. 37. in
euage. non
multum pro-
cala a prin-

Hom. 28. in
Matt. non re-
more a sin-
tom. 2.

In Luc. ca. 9.

Ad huius euiden-
tiam sciendum est,
quod dupliciter con-
tingit patrem egere
seruicio filij religiosi.
Primo, extra extrema
necessitatem: secun-
do, in extrema neces-
sitate. Et si quidem pa-
ter in aeger filio, quod
sine ipso extrema ne-
cessitate manifeste la-
boraret, tunc filius
petita, licet non ob-
tenta, licentia impo-
ris, patri subuenire.
Et ratio est, quia pre-
ceptum iuris natura
& diuini, in extrema
necessitate praemou-
net omni uoto, &
vinculo: nec solum
pro patre, sed pro
quocumq; homine in
saeculi necessitate te-
netur quilibet. Non
n. debet uota esse im-
pediua operum iusti-
tie. Unde sicut licet
furari propter extre-
mam alterius necessi-
tatem, ita licet actua-
lena obedientiam pre-
lato subtrahere, & si
aliter non potest pa-
tri subueniri. Nec op-
positum sentit hic Au-
thor, qui de necessi-
tate paterna, non de ne-
cessitate humana lo-
quitur, hoc est de ne-
cessariis patri a filio,
& non de necessariis
absolute a quocumq;
homine. Si uero pater
extra extremam est ne-
cessitatem, tunc reli-
gius teneat adiuua-
re patrem saluo suo
statu, & non aliter,
hoc est, salua obedi-
entia, & regulari obser-
uantia: sicut filius vx-
oratus non tenetur pa-
tri, nisi saluo statu co-
iugali. Et hoc est, quod
in litera dicitur: ita qd
differentiam, quae ponit
in litera iter filij
antequam sit reli-
giosus, vel post, non
intelligo respectu ex-
tremae necessitatis in
patre, sed respectu cu-
iusque necessitatis, in
qua filius tenetur ope-
ras suas patri exhibe-
re ex precepto pieta-
tis. Constat namque,
qd non exigitur ne-
cessitas extrema ad
hoc, sed sufficit neces-
sitas habens magnam
latitudinem. Et forte
sic concordantur
doctores. Ratio igitur
quae mouet oppo-
sitam opinionem, faci-
le soluitur. Nam pre-
ceptum de honore pa-
rentu, licet uerū sit, qd
priusquam uotum, & ex
naturae iure obligat

traietur, aut repugnat: quia se-
cundum Philosophū *in Predi-
camentis, Bonum non est bono
contrariū. Unde non potest esse, qd
pietas, & religiose mutuo impe-
diant, ut pp actū unius, actus alte-
rius excludatur. Cuiuslibet n. uir-
tutis actus, ut ex supradictis patet,
& debitis circumstantijs limita-
tur, quas si praeterat, iam non erit
uirtutis actus, sed uitij. Unde ad
pietatem pertinet, officium, & cultū
parentib. exhibere secundū debi-
tū modū: nō est autē debitus mo-
dus, ut plus homo tēdat ad colē-
dū patrē, qd ad colēdū Deū. Sed
sicut Ambr. dicit super Luc. *Ne-
cessitudinij generis, diuinae reli-
gionis pietas anteceditur. Si ergo
cultus patrē abstrahat nos a cul-
tu Dei, iam non esset pietatis, parē-
rum insistere cultui contra Deū.
Unde Hiero. dicit in epist. ad He-
liodorum, * Per calcatum perge
patrē, per calcatum perge matrē,
ad uexillum crucis euola: sum-
mū genus pietatis est in hac re
fuisse crudelē. Et ideo in tali ca-
su dimittenda sunt officia pieta-
tis in parentes propter diuinū
religionis cultum. Si uero exhibe-
ndo debita obsequia patrētib.
nō abstrahamur a diuino cultu,
hoc iam pertinet ad pietatem: &
sic non oportebit propter reli-
gionem pietatem deserere.
AD PRIMVM ergo dicendum,
qd Greg. * exponens illud uerbū
Domini, dicit qd parentes, quos
aduersarios in uia Dei patimur,
odiendo, & fugiendo nescire de-
bemus. Si n. parentes nostri nos
prouocent ad peccādū, & abstra-
hant a cultu diuino, debemus qd
tunc ad hoc eos deserere, & odi-
re. Et hoc mō dicuntur Leuitae
suos cōsanguineos ignorasse: qd
idolatriae secundū mandatū Dñi
non pepererunt ut habet Exo.
33. Iacobus autē & Ioannes lau-
dantur ex hoc, qd sunt secuti do-
minum dimisso parente, nō qd
eorum pater eos prouocaret ad
malū, sed quia aliter aestimabant
ipsum posse uitam transigere eis
Christum sequentibus.
AD SECUNDVM dicēdū, qd Do-
minus iō prohibuit discipulū a
sepultura patris: qd sicut Chry-
sostomus dicit, * per hoc cū Dñs a multis
malis eripuit, puta, luctibus, &
mātoribus, & alijs quae hinc ex-
pectantur. Post sepulturā n. erat
necessē & testamenta seruari, &
hereditatis diuisionē, & alia hu-
iusmodi: & scipue quia alij erāt
qui cōplere poterāt huius fune-
ris sepulturā. Vel sicut Cyrillus
exponit sup Luc. discipulus ille

non petijt, qd patrem iam defun-
ctū sepeliret, sed adhuc uiuē
in senectute sustētare uisquē
sepeliret: qd Dñs nō cōce-
dit, qd erāt alij, qui eius curā habere
poterant, linea parētelae astric-
ti.
AD TERTIVM dicēdū, qd hoc
qd parentib. carnalib. ex pietate
exhibemus, in Deū referimus,
sicut & alia misericordie opera,
q quibuscumq; pximis impedi-
mus, Deo exhibita uirū sū illud
Matth. 25. Quod unij ex mini-
mis meis fecistis, mihi fecistis. Et
ideo si carnalibus parentib. no-
stra obsequia sint necessaria, ut
sine his sustentari non possint,
nec nos ad aliquid cōtra Deum
inducant, non debemus intitu
religionis eos deserere. Si autem
sine peccato eorum obsequijs
vacare non possumus, uel etiam
si absque nostro obsequio pos-
sunt sustentari, licitum est eorū
obsequia praetermittere ad hoc,
qd amplius religioni uacemus.
AD QVARTVM dicēdū, quod
aliud dicēdum est de eo qui est
adhuc in saeculo constitutus, &
aliud de eo qui iam est in religio-
ne profectus. Ille n. qui est in sa-
eculo constitutus, si hēt parentes
qui sine ipso sustentari nō pnt,
non dēt eis relictijs religionem
intrare, quia transgrediretur pre-
ceptum de honoratione parentū.
Ius quidam dicant, qd et in
hoc casu licite possit eos desere-
re, eorū curā Deo cōmittēs. Sed
si quis recte cōsideret, hoc esse
tentare Deū, cū habēs ex huma-
no cōsilio quid ageret, periculo
parentes exponeret sub spe di-
uini auxiliij. Si uero sine eo parē-
tes uita transigere possent, licitū esset
ei desertis parentib. religionē in-
trare: quia filij nō tenent ad li-
stetationē parentū, nisi eā neces-
sitas, ut dictū est. * Ille uero qd
iā est in religione pfectus, rep-
tat iā quasi mortuus mōdo. In
de non dēt occasione sustentationis
parentū exire claustrū, in
quo Christo cōsepelir, & se hō-
secularibus negotijs implicare
tenetur tamen, salua sui p-
obedientia, & sua religionis tra-
ditiō, pium studiū adhibere, quā-
ter eius parentibus subueniantur.

QVAESTIO III.

De obseruantia, & partibus eius, in
tres articulos diuisa.

DEINDE cōsiderandū est
de obseruātia, & parti-
bus eius, qd de obseruā-
tis uitijs erit in articulo